

Obowiązek składania sądowi okresowych sprawozdań z przebiegu dozoru przez kuratora

Obowiązek kuratora do składania sądowi sprawozdań z przebiegu dozoru wynika z uregulowań zawartych w przepisie art.172 k.k.w. Brzmienie tego przepisu jest następujące:

- § 1. Kurator sądowy, któremu powierzono dozór nad skazanym, powinien nawiązać z nim bezzwłocznie kontakt i poinformować go o jego obowiązkach i uprawnieniach.
- § 2. Kurator sądowy obowiązany jest do składania sądowi okresowych sprawozdań z przebiegu dozoru, w szczególności ma obowiązek bezzwłocznego powiadomienia sądu o popełnieniu przez skazanego przestępstwa lub o innym rażąco naruszeniu przez niego porządku prawnego.

Powyższy przepis mówi jedynie o składaniu „okresowych” sprawozdań, z czego niektórzy przedstawiciele doktryny wyciągają wniosek, że sprawozdania powinny być składane w stałych cyklach czasowych¹. Inni przedstawiciele doktryny wyrażają pogląd, iż sprawozdania okresowe z przebiegu dozoru kurator sprawujący dozór składa wówczas, gdy sąd wyda w tym przedmiocie stosowne zarządzenie lub zażąda tego w okresie próby. Jeśli sąd takiego zarządzenia nie wyda i nie żąda sprawozdania okresowego, kuratora sądowego obowiązuje złożenie dwóch sprawozdań². Pierwsze sprawozdanie jest z objęcia, a drugie z zakończenia dozoru³. Uregulowanie szczegółowych kwestii związanych ze składaniem sprawozdań oraz samego przebiegu dozoru (w tym określenie form, częstotliwości kontaktów kuratora ze skazanym, wymogów, jakim ma odpowiadać sprawozdanie kuratora z przebiegu dozoru) kodeks pozostawił do uregulowania w przepisach wykonawczych⁴. Zostały one szczegółowo uregulowane w rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości: z dnia 7 czerwca 2002 r. w sprawie zakresu praw i obowiązków podmiotów sprawujących dozór, zasad i trybu wykonywania dozoru oraz trybu wyznaczania przez stowarzyszenia, organizacje i instytucje swoich

---

¹ Por. Z. Hołda, K. Postulski, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Gdańsk 2005, s. 574.

² Por. Zarys metodyki pracy kuratora sądowego, pod red. T. Jedynak, K. Stasiak, Warszawa 2008, s. 235.

³ *Ibidem*, s. 235.

⁴ Taki sam pogląd prezentują również inni autorzy; por. Z. Hołda, K. Postulski, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Wydawnictwo LEX/Arche 2008. Stan prawny: 1 lutego 2008 r., teza nr 1.

przedstawicieli do sprawowania dozoru (Dz. U. Nr 91, poz. 812)⁵ i z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych (Dz. U. Nr 112, poz. 1064)⁶. Jak wynika z przedstawionych przepisów, w aktach wykonawczych został powtórzony obowiązek składania kolejnych sprawozdań z przebiegu dozoru – na żądanie sądu. Żaden z przepisów nie określa w jakich cyklach czasowych sprawozdania takie muszą być składane. Ustawodawca pozostawił to do decyzji sądu.

Natomiast wprost jest określony obowiązek składania przez kuratora okresowych sprawozdań (art. 172 § 2 k.k.w.), który został doprecyzowany w § 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 czerwca 2002 r. (cytowanego wyżej) w ten sposób, że kurator sądowy składa sądowi pierwsze sprawozdanie z objęcia dozoru, nie później niż w ciągu 14 dni od dnia nawiązania kontaktu ze skazanym, kolejne zaś sprawozdania z przebiegu dozoru – na żądanie sądu. Kurator składa jeszcze sprawozdanie z zakończenia dozoru⁷.

A jak wynika z § 12 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 roku (wyżej cytowanego) kurator zbiera co najmniej raz na 6 miesięcy informacje o zachowaniu skazanego lub sprawcy przestępstwa, chyba że sąd zarządzi inaczej.

Z powyższych przepisów wynikają następujące obowiązki ciążące na kuratorze:

- obowiązek składania przez kuratora okresowych sprawozdań sądowi (art. 172 § 2 k.k.w.) – w czasookresach wskazanych przez sąd;

⁵ § 4.1. Kurator sądowy składa sądowi pierwsze sprawozdanie z objęcia dozoru, nie później niż w ciągu 14 dni od dnia nawiązania kontaktu ze skazanym, kolejne zaś sprawozdania z przebiegu dozoru – na żądanie sądu. 2. W sprawozdaniu z objęcia dozoru należy przedstawić diagnozę środowiskową, zamierzenia readaptacyjne, metody prowadzenia dozoru i kontroli zachowania skazanego, warunki osobiste i bytowe skazanego oraz jego stosunek do dozoru i obowiązków okresu próby, a także określić możliwości i przeszkody ich realizacji oraz podać źródła informacji o skazanym. 3. W sprawozdaniu z zakończenia dozoru należy opisać jego przebieg, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji planu pracy z dozorowanym, oceny wykonania obowiązków i postawy dozorowanego w okresie próby.

⁶ § 12. Kurator dla dorosłych, realizując czynności związane z kontrolą skazanego w okresie próby oraz kontrolą sprawcy przestępstwa, w stosunku do którego warunkowo umorzono postępowanie karne lub zawieszono wykonanie kary: 1) zbiera co najmniej raz na 6 miesięcy informacje o zachowaniu skazanego lub sprawcy przestępstwa, chyba że sąd zarządzi inaczej; 2) przeprowadza wywiad przed wystąpieniem do sądu z jednym z wniosków, o których mowa w art. 173 § 2 pkt 2 lub 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.); 3) występuje do instytucji i właściwych urzędów oraz osób fizycznych w celu uzyskania informacji o sposobie realizacji nałożonych na skazanego lub sprawcę przestępstwa obowiązków; 4) przyjmuje od skazanego lub sprawcy przestępstwa informacje o przebiegu okresu próby i sposobie wykonywania nałożonych obowiązków oraz dokonuje ich weryfikacji; 5) bezzwłocznie powiadamia sąd o popełnieniu przestępstwa lub o innym rażącym naruszeniu porządku prawnego przez skazanego lub sprawcę przestępstwa.

⁷ Por. Zarys metodyki pracy kuratora sądowego, pod red. T. Jedynak, K. Stasiak, Warszawa 2008, s. 235–238.

- obowiązek składania sądowi pierwszego sprawozdania z objęcia dozoru, nie później niż w ciągu 14 dni od dnia nawiązania kontaktu ze skazanym, kolejne zaś sprawozdania z przebiegu dozoru – na żądanie sądu (§ 4 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 czerwca 2002 r. w sprawie zakresu praw i obowiązków podmiotów sprawujących dozór, zasad i trybu wykonywania dozoru oraz trybu wyznaczania przez stowarzyszenia, organizacje i instytucje swoich przedstawicieli do sprawowania dozoru – Dz. U. Nr 91, poz. 812);
- obowiązek zbierania co najmniej raz na 6 miesięcy informacji o zachowaniu skazanego lub sprawcy przestępstwa, chyba że sąd zarządzi inaczej (§ 12 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych – Dz. U. Nr 112, poz. 1064);
- obowiązek składania sądowi sprawozdania z zakończenia dozoru (§ 4 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 czerwca 2002 r. w sprawie zakresu praw i obowiązków podmiotów sprawujących dozór, zasad i trybu wykonywania dozoru oraz trybu wyznaczania przez stowarzyszenia, organizacje i instytucje swoich przedstawicieli do sprawowania dozoru (Dz. U. Nr 91, poz. 812).

Natomiast żaden z przepisów nie konkretyzuje, w jakich cyklach czasowych sprawozdania mają być składane, ustawodawca pozostawił to do decyzji sądu. W związku z tym można domniemywać, że mogą to być cykle kwartalne, półroczne czy też inne. A w związku z tym, że na kuratorze ciąży obowiązek złożenia pierwszego sprawozdania z objęcia dozoru, nie później niż w ciągu 14 dni od dnia nawiązania kontaktu ze skazanym, kolejne zaś sprawozdania z przebiegu dozoru na żądanie sądu oraz obowiązek kuratora zbierania co najmniej raz na 6 miesięcy informacji o zachowaniu skazanego lub sprawcy przestępstwa, chyba że sąd zarządzi inaczej oraz złożenia sprawozdania z zakończenia dozoru – należy stwierdzić, iż logicznym i sensownym byłoby określenie przez sąd, jeżeli uzna to za stosowne, cykliów krótszych niż 6 miesięcy, gdyż cykl sześciomiesięczny i tak pokrywałby się z obowiązkiem ciążącym na kuratorze do zbierania informacji o zachowaniu skazanego. Natomiast w wypadku, gdy sąd uzna, że zebranie informacji co 6 miesięcy przez kuratora będzie wystarczające, nie musi tego określać, gdyż byłoby to jedynie zobligowanie kuratora do dublowania obowiązków – i tak, z mocy przepisów szczegółowych (wykonawczych), spoczywających na kuratorze.

Tym bardziej, jak się weźmie pod uwagę, że został wprowadzony jako wymóg ustawowy, obowiązek kuratora jak też innej osoby sprawującej dozór, bezzwłocznego, a zatem bez oczekiwania terminu, w jakim ma być złożone sprawozdanie, powiadamiania sądu o popełnieniu przez skazanego przestępstwa lub o innym rażącym naruszeniu przez niego porządku prawnego. Wydaje się logicznym, że takie powiadomienie powinno być połączone

ze złożeniem przez sądowego kuratora zawodowego wniosku o wszczęcie przez sąd stosownego postępowania incydentalnego, jeżeli kurator uzna to za stosowne⁸. W szczególności może chodzić o wszczęcie postępowania np. w przedmiocie zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszanej, odwołania warunkowego zwolnienia, podjęcia postępowania warunkowo umorzono, zwolnienia od dozoru kuratora, a także w miarę potrzeby, wnioski mogą też dotyczyć modyfikacji obowiązków orzeczonych wobec osoby warunkowo zwolnionej, co do której warunkowo zawieszono wykonanie kary lub warunkowo umorzono postępowanie; mogą one też dotyczyć wykonywania kary ograniczenia wolności (art. 173 § 2 pkt. 2–7 i art. 549 k.p.k.)⁹.

Sporządzenie wywiadu środowiskowego przez kuratora sądowego¹⁰ może też być zarządzone przez sąd, a w postępowaniu przygotowawczym przez prokuratora. W tych wypadkach kwestie te regulują przepisy Kodeksu postępowania karnego¹¹.

Podsumowując, należy podkreślić, iż kurator ma obowiązek składania sprawozdań z przebiegu dozoru w wypadkach wskazanych w kodeksie karnym wykonawczym oraz przepisach wykonawczych (wyżej dokładnie wskazanych¹²), a także w wypadkach określonych przez sąd lub na żądanie sądu. Natomiast z przepisów kodeksu karnego wykonawczego, jak i z aktów wykonawczych do tegoż kodeksu, nie wynika, aby na sądzie ciążył obowiązek wskazywania dokładnych, ściśle określonych cykli czasowych, w których kurator ma składać przedmiotowe sprawozdania z przebiegu dozoru. Natomiast sąd ma prawo (a nie obowiązek) do określenia takich okresów.

⁸ *Ibidem*, s. 237.

⁹ Por. Z. Hołda, K. Postulski, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, Gdańsk 2005, s. 574.

¹⁰ Zgodnie z art. 171 § 1 k.k.w. kuratorami sądowymi są kuratorzy zawodowi i społeczni, w związku z tym wywiad środowiskowy może być sporządzony zarówno przez kuratora zawodowego, jak i społecznego.

¹¹ Kwestie te reguluje art. 214 § 1 k.p.k.

¹² Zgodnie z przepisami wykonawczymi kuratora obowiązuje złożenie dwóch sprawozdań: z objęcia dozoru i z zakończenia dozoru.